

Edukacja antydiskryminacyjna TU, Edukacja globalna TERAZ

**łączenie perspektyw
antydiskryminacyjnej i globalnej
w edukacji formalnej i pozaformalnej**

scenariusze lekcji

SZKOŁA

RÓWNOŚCI

**TOWARZYSTWO
EDUKACJI
ANTYDISKRYMINACYJNEJ**

O dzielnych księżniczkach i pięknych królewiczach

1. Tytuł, temat lekcji: O dzielnych księżniczkach i pięknych królewiczach

2. Czas trwania: 45 minut

3. Krótki opis scenariusza: Lekcja ma sprowokować uczniów i uczennice do krytycznego przyjrzenia się stereotypom płci, rola społecznym. Analiza tekstów kultury (bajki), a także prasy przyczyni się do refleksji nad stereotypami, ma zachęcić do ich przełamania w codziennym życiu.

Scenariusz zawiera elementy, które pomogą omówić w bezpieczny sposób różnice zdań w grupie, a także mimo możliwej różnicy zdań pozwolą pozostać w relacji i refleksyjnie stworzyć postulaty grupy na temat równościowego myślenia oraz traktowania dziewcząt i chłopców.

4. Autorka: Izabela Niedzwiedzka

5. Poziom edukacyjny: II etap edukacyjny (w tym szkoła branżowa I stopnia)

6. Słowa kluczowe: stereotypy płci, równość płci, równe prawa kobiet i mężczyzn

7. Przedmiot: godzina wychowawcza, wychowanie do życia w rodzinie

8. Związek z podstawą programową:

- Szkoła branżowa I stopnia
- Wychowanie do życia w rodzinie:
- IV. Rozwój psychoseksualny człowieka w kolejnych fazach życia.
- Uczeń: 5) porównuje role kobiet i mężczyzn w kontekście stereotypów;

9. Cele lekcji: Po lekcji uczeń/uczennica:

- zrozumie że ludzie mogą mieć różne zdanie na temat tego, co męskie i kobiece;
- pozna mechanizm powstawania stereotypów, uogólnień i generalizowania;
- dowie się, jak przełamywać stereotypy i dążyć do równego traktowania dziewcząt i chłopców.

10. Metody pracy: symulacja, dyskusja, debata metodą Co-Resolve

Formy pracy: indywidualna i grupowa

11. Środki dydaktyczne i materiały:

- kolorowe czasopisma (im bardziej różnorodne, tym lepiej), markery, arkusz szarego papieru, czyste kartki do pracy dla grup
- Fragment baśni *Śpiący królewicz*, interpretacji *Śpiącej królowny* dokonanej przez Weronikę Józwiak, autorkę książki *O dzielnych księżniczkach i pięknych królewiczach*

opublikowanej właśnie w ramach akcji „Zgierz Otwarty”: http://kobieta.gazeta.pl/kobieta_ekstra/1,155242,17780727,Sniezka_czy_Sniezek_Znane_basnie_w_nowej_wersji_UWAGA_.html.

„Wejścia broniły kolczaste chaszczce, ciągnące się przez wiele kilometrów. Dziewczyna dobyteła miecza i jęła siekać, i ciąć, ile sił w rękach, na wszystkie strony. Pracowała wytrwale przez wiele dni i nocy, aż wreszcie utorowała sobie drogę do zamku, bo była odważna i bardzo silna. (...) Dziewczyna dotarła do brukowanego marmurem dziedzińca, na którym leżały, niby martwe, królewskie charty. Weszła na schody i korytarz, gdzie straż królewska wciąż stała na baczność bez życia i każdy mimo snu ścisnął broń w dłoni. Minąwszy wiele pokojów, gdzie stojąc i siedząc spały damy i szlachcice, weszła po wąskich schodkach na sam szczyt wieży, gdzie znajdowała się mała komnata. Tu, na miękkim łóżu i jedwabnej pościeli, ujrzała najpiękniejszy widok, jaki oglądała w życiu. Był to królewicz. Nie zdawał się liczyć więcej niż piętnaście lub szesnaście lat, a był piękny i świetlisty jak poranek. Leżał spokojnie, jego oblicze było jasne i bez trosk, sny miał bowiem piękne. Zadziwiona księżniczka zbliżyła się drżąc i nie mogąc oprzeć się urokowi chłopca — jego jasnej skórze i rubinowym ustom, na których złożyła gorący pocałunek”.

12. Przebieg lekcji

- a. Podaj uczniom i uczennicom temat lekcji, uprzedź, że wysłuchają fragmentu bajki jako wprowadzenie do zajęć.
Przeczytaj fragment bajki, poproś o refleksję. Pytania pomocnicze: Czy coś w tej baśni was zdziwiło? Czy została ona opowiedziana inaczej niż ją znacie? Co było w niej innego? Kto ustalił, że królowny bywają piękne a królewicze dzielni? Skąd to wiemy? (5 minut)
- b. Zapoznaj uczniów i uczennice ze słowami kluczowymi lekcji: stereotypy płci, role płci, postrzeganie mężczyzn i kobiet.
Poproś, by podali znane im skojarzenia związane ze stereotypowym postrzeganiem płci. Zacytuj wytłumaczenie ról płci wg Natalii Saraty (Fundacja Przestrzeń Kobiet).
Materiały pomocnicze:
  - <https://rownosc.info/dictionary/rownosc-pci/>.
  - <https://rownosc.info/dictionary/role-pci/>.
  - „Role płci — są to społeczne normy, oczekiwania i przepisy na to, w jaki sposób w danej kulturze, w danym społeczeństwie należy «być kobietą» i «być mężczyzną». Ten społeczny przepis zakłada, że role odgrywane przez kobiety i mężczyzn w społeczeństwie są rozłączne, komplementarne i ściśle związane z płcią biologiczną. Zakłada także, że sfery funkcjonowania kobiet i mężczyzn są odmienne, wyznaczając osobom ze względu na ich płeć biologiczną priorytetowe obszary aktywności, normy zachowania, preferowane wartości”.
[N. Sarata]
  - <https://rownosc.info/dictionary/seksizm/>.
- Zadaj pytanie kluczowe: Co to znaczy równość płci?
W tym punkcie każda odpowiedź jest dobra. Uczniowie i uczennice podają swoje skojarzenia na zasadzie burzy mózgów — zostawiamy pytanie na tablicy na czas ćwiczenia i wracamy do niego pod koniec zajęć, w podsumowaniu. (5 minut)
- c. Podziel klasę na dwie grupy.
Rozdaj kolorowe magazyny, markery i kartki na notatki.
Poproś, żeby na jednej kartce uczniowie i uczennice wypisali/wypisały po 10 spostrzeżeń

na temat: Jacy są mężczyźni a jakie są kobiety w tych gazetach, jak wyglądają, co robią, w jakich okolicznościach są prezentowani/prezentowane?

(10 na temat kobiet i 10 na temat mężczyzn).

Przejdź do prezentacji pracy grup. (10 minut)

d. Połącz losowo uczennice i uczniów w pary. Zapisz na tablicy dwa przeciwstawne wnioski bądź stwierdzenia dotyczące równości płci, np.:

- „Światu nie jest potrzebny podział na to, co męskie i kobiece”.
- „Równość płci nie istnieje. Świat męski i kobiecy bardzo różnią się od siebie”.

Zaproponuj małą debatę: osoby w parach przedstawiają na zmianę najpierw swoje argumenty na potwierdzenie pierwszego wniosku (3 minuty, osoby mówią na zmianę), następnie na potwierdzenie drugiego wniosku (3 minuty, osoby mówią na zmianę). Poproś o podsumowanie, co ich/je zaskoczyło, co było ciekawe, nowe, ważne czy trudne w tym ćwiczeniu.

Wypowiedz jako prowadzący/a swoje własne spostrzeżenie/podsumowanie (tzw. ziarno prawdy) (4 minuty).

- „Słyszę, że dla was ważne było..., zaskoczyło was..., zaciekało...”
- Czy dobrze to odebrałam/odebrałem...?”

e. Podziel klasę na chłopców i dziewczęta, poproś, by chłopcy stworzyli plakat z hasłem:

- „Chcemy, żeby chłopcy na całym świecie wiedzieli, że...”

Równoległe poproś uczennice, by stworzyły plakat:

- „Chcemy, żeby dziewczyny na całym świecie wiedziały, że...”

Plakaty powinny zawierać ok. 6 punktów. (10 minut)

f. Powieś plakaty w widocznym miejscu.

- Poproś o podsumowanie zajęć.
- Wróć do pytania z początku lekcji: co to znaczy wg was równość płci? Poproś uczniów i uczennice o własne odpowiedzi.
- Najważniejsze dla mnie było...
- Poczułem/poczułam... (5 minut)

13. Komentarz metodyczny:

Tematyka zajęć może okazać się wyzwaniem zarówno dla nauczycielki/nauczyciela, jak i dla grupy. Warto zapowiedzieć takie zajęcia wcześniej, a także przygotować się do pytań ze strony uczennic i uczniów dotyczących gender — płci społeczno-kulturowej oraz obiegowych opinii na ten temat. Istotne jest, abyś sam był przekonany/sama była przekonana do realizacji zajęć o tej tematyce i dostrzegał/dostrzegała wartość w różnorodności opinii i poglądów uczennic i uczniów. Cenne również będzie używanie przez Ciebie języka równościowego. Pamiętaj o żeńskich końcówkach i języku nieutrwalającym stereotypów płci.

Połączenie pracy ze zmienioną wersją bajki oraz magazynami i czasopismami stanowi odwołanie do tekstów kultury, z którymi uczennice i uczniowie spotykają się w swoim życiu poza szkołą, a także na innych lekcjach przedmiotowych.

Podczas dyskusji pozwól uczennicom i uczniom na swobodne wyrażanie opinii (o ile mieszczą się one w granicach kulturalnej rozmowy), odwoływanie się do przykładów i własnych doświadczeń. Nie oceniaj prawdziwości tych opinii, postaraj się nie wyrażać własnego zdania w czasie lekcji, tak aby możliwie dużo usłyszeć od grupy. To ważne również dla Ciebie, bo jest to okazja do poznania Twoich uczennic i uczniów. Stosuj raczej pytania wspomagające i pogłębiające dyskusję niż stwierdzenia podsumowujące i oceniające jej przebieg.

Jeśli uważasz, że uczniowie i uczennice będą mieli problem ze stworzeniem plakatów w ostatnim ćwiczeniu, zadaj pytania pomocnicze, np: Czy wszędzie na świecie kobiety mogą prowadzić samochody? Czy kobiety są zawsze młode, uśmiechnięte i noszą ubrania w rozmiarze 36—38? Czy mężczyźni mogą być dobrymi wychowawcami w przedszkolu? Czy mężczyźni też sprzątają w kuchni lub myją wannę? Zadaj pytania w opozycji do stereotypowych wizerunków kobiet i mężczyzn przedstawianych w kolorowych czasopismach.

Inne pytania pomocnicze:

- Czy ludzie na ulicach wyglądają tak, jak w gazetach?
- Czy rodzina/kobieta/mężczyzna nieposiadająca/nieposiadający dzieci jest gorsza/gorszy?

Pomocne w przygotowaniu do zajęć mogą być publikacje:

- Instytut Globalnej Odpowiedzialności, *Globalna układanka*, http://igo.org.pl/wp-content/uploads/2015/11/Globalna_ukladanka.pdf.
- M. Borowska, *Trudny temat. Weź to na warsztat*, Centrum Edukacji Obywatelskiej, https://trudnytemat.ceo.org.pl/sites/trudnytemat.ceo.org.pl/files/coresolve_youth_speak_tekst.pdf.
- K. Raczyński, *Prawa kobiet*, Centrum Edukacji Obywatelskiej, <https://globalna.ceo.org.pl/wiedza-o-spolnoczenstwie-godzina-wychowawcza-historia/artykuly/prawa-kobiet>.
- Więcej o języku równościowym: <https://amnesty.org.pl/wp-content/uploads/2016/04/J%C4%99zyk-rownosciowy.pdf>

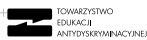
14. Zadanie domowe

Poproś o zastanowienie się w domu, jakie postulaty warto by dopisać na następnej lekcji do powstałych już plakatów. Zapowiedz, że jeszcze podczas następnej lekcji będzie można je przedyskutować i uzupełnić.

Publikacja jest częścią serii Szkoła Równości.

© Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej

Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej

ul. Kłopotowskiego 9/31, 03-718 Warszawa

tel: 535 559 557

e-mail: biuro@tea.org.pl

Publikacja jest współfinansowana w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

Publikacja jest dostępna na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska (CC BY 3.0). Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Towarzystwa Edukacji Antydyskryminacyjnej. Utwór powstał w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej realizowanej za pośrednictwem MSZ RP w roku 2017. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o programie polskiej współpracy rozwojowej. Treść licencji jest dostępna na stronie <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl>.